

ทักษะของผู้นำในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

THE IMPACT OF DIGITAL-AGE LEADERSHIP SKILLS ON THE MANAGEMENT
EFFECTIVENESS OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE BANGKOK SECONDARY
EDUCATION SERVICE AREA OFFICE II

สมจิตร ประทุมทอง * สุภัทลยา นิลกระยา นพรัตน์ แทนทอง สิริธร สิ้นจินดาวงศ์

Somchit Prathumthong * Sukanlaya Ninkraya Nopparat Thanthong

Sirinthorn sinjindawong

วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ประเทศไทย

Graduate College of Management, Sripatum University, Thailand

* Corresponding author e-mail: Somjit_012@hotmail.com

Received: 13/03/2025 | Revised: 26/05/2025 | Accepted: 04/06/2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาทักษะของผู้นำในยุคดิจิทัลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้นำในยุคดิจิทัลกับประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา 4) เพื่อศึกษาทักษะของผู้นำในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ปีการศึกษา 2566 โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามหลักการของทาร์โยมานเน่ จำนวน 375 คน จากจำนวน 5,941 คน จำนวน 52 สถานศึกษา กำหนดสัดส่วนโดยเทียบบัญญัติไตรยางค์ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98 และมีค่าความ

เที่ยงตรง เท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะของผู้นำในยุคดิจิทัลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ทักษะของผู้นำในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จากมากไปน้อย ดังนี้ พบว่า ทักษะของผู้นำในยุคดิจิทัล 3 ทักษะ คือ ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์, ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล และทักษะการบริหารจัดการองค์การ สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 อย่างนัยสำคัญทางสถิติ .05

คำสำคัญ: ทักษะของผู้นำในยุคดิจิทัล ประสิทธิภาพในการบริหารงาน ยุคดิจิทัล

Abstract

This quantitative research aimed to examine: (1) investigate the leadership skills in the digital era for educational management; (2) investigate the effectiveness of top management level in an educational institution; (3) analyse the relationship between how innovation and technology affect the effectiveness of educational management of the institutions; and (4) investigate how leadership skills in the digital era affect the top management to manage educational institutions. This research has collected samples from teachers from schools under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok II. The sample consisted of 375 teachers selected from 5,941 individuals across 52 schools using Taro Yamane's formula and simple random sampling. The research instrument was a five-point Likert scale questionnaire. The research instrument was a five-point Likert scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.98 and a validity index of 0.94. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis. The results revealed that: (1) the overall digital-age leadership skills of school administrators were rated at a high level; (2) the overall management performance was also at a high level; and (3) three interpersonal skills, technological and digital literacy, and leadership skills organizational management significantly predicted the administrators' management performance, with statistical significance at the .05 level.

Keywords: Leadership Skills in Digital Transformation, The Efficiency of Management, Digital Transformation

บทนำ

ในยุคดิจิทัลที่โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อระบบการศึกษา ประเทศไทยได้กำหนดนโยบาย “Thailand 4.0” ซึ่งมุ่งเน้นการขับเคลื่อนประเทศด้วยนวัตกรรมและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อเตรียมความพร้อมสู่สังคมฐานความรู้ (ไทยคู่ฟ้า, 2560) ในบริบทนี้ การศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างกำลังคนให้พร้อมรับมือกับความท้าทายของยุคดิจิทัล

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการและการบริหารองค์กร มีบทบาทสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทโลกที่เปลี่ยนแปลง การบริหารงานของผู้บริหารจึงต้องมี “ประสิทธิภาพ” ทั้งในด้านการวางแผน การจัดองค์กร การบริหารบุคลากร การสั่งการ การประสานงาน การรายงานผล และการใช้งบประมาณอย่างเหมาะสม (Mintzberg, 1973 อ้างใน เสาวนารถ เล็กเลสินธุ์, 2561) อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาของ เสาวนารถ เล็กเลสินธุ์ (2561) พบว่า แม้ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาจะอยู่ในระดับมากโดยภาพรวม แต่ในบางด้านยังขาดความคล่องตัว โดยเฉพาะการประสานงานและการปรับตัวต่อเทคโนโลยีใหม่ ๆ ซึ่งอาจส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารโดยรวม

จากการศึกษาเชิงวิเคราะห์ของ ฉัตรสิรินทร์ มีสุข (2564) ยังชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาหลายแห่งยังขาดทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและการบูรณาการเทคโนโลยีกับการบริหารงาน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอนในยุคหลังโควิด-19 ที่มีการเรียนการสอนแบบออนไลน์และผสมผสาน (Hybrid Learning) เพิ่มขึ้น

ดังนั้น ทักษะของผู้นำในยุคดิจิทัลจึงกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะทักษะด้านการบริหารจัดการองค์กร ทักษะทางเทคโนโลยี และทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Northouse (2016) ที่ชี้ว่าผู้นำที่มีทักษะหลากหลายสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และส่งผลต่อการทำงานขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากบริบทดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความจำเป็นในการศึกษา “ทักษะของผู้นำในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา” โดยมุ่งศึกษาผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ซึ่งเป็นเขตที่มีบริบทการบริหารงานที่ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง เพื่อหาข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาชาติอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะของผู้บริหารในยุคดิจิทัลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารในยุคดิจิทัลกับประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
4. เพื่อศึกษาทักษะของผู้บริหารในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ปีการศึกษา 2566 รวมทั้งสิ้น 5,941 คน จาก 52 สถานศึกษา (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามหลักการของ Taro Yamane (1973, อ้างใน เสวนารถ เล็กเลอสินธุ์, 2561) ซึ่งใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 375 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามขนาดของสถานศึกษา และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากจากตัวแทนสถานศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check List) ได้แก่ จำแนกตามเพศ ตำแหน่งวิทยฐานะ ประสบการณ์ทำงาน ขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามตามแบบสอบถามของ (มณฑาทิพย์ นามนุ, 2561) ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ทักษะการสื่อสาร (communication skill) 2) ทักษะการบริหารจัดการองค์การ (Skills in Organizational Management) 3) ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ (Critical and creative thinking skill) 4) ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล (Technological and digital literacy skills) 5) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์

(Human relations skill) ปฏิบัติ ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของบุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว (2545)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามโดยอ้างอิงของ กุลนิตดา สายสอน (2560) ได้แก่ ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหาร 7 ด้านตาม POSDCoRB Model ประกอบด้วย 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการจัดองค์การ 3) ด้านการจัดบุคคลเข้าทำงาน 4) ด้านการสั่งการหรืออำนวยการ 5) ด้านการประสานงาน 6) ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน 7) ด้านงบประมาณ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบ มาตราส่วนประมาณค่า (rating Scale) ของบุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว (2545)

3. ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย คือแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์และมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ด้านบริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ท่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity)และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับสิ่งที่ต้องการวัด (Index of Objective Congruence: IOC) ซึ่งเกณฑ์การประเมินแต่ละข้อคำถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98 และมีค่าความเที่ยงตรง เท่ากับ 0.94

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุมเพื่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในการอนุญาตให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ทางการศึกษาในสถานศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่าง 2) ผู้วิจัยส่งหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลงานวิจัยเข้าสู่ระบบ e-office ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแบบออนไลน์ ได้รับข้อมูลมา 375 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 3) นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และนำไปใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ตำแหน่งวิทยฐานะ ประสบการณ์ทำงาน ขนาดสถานศึกษา ผู้วิจัยใช้ค่าความถี่ และหาค่าร้อยละ

5.2 วิเคราะห์ทักษะของผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร และประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผู้วิจัยใช้สถิติพื้นฐาน (ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)

5.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้นำในยุคดิจิทัลกับประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation Coefficient) โดยภาพรวมและรายด้าน”

5.4 วิเคราะห์ทักษะของผู้ผู้นำในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จากแบบสอบถามด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise multiple regression analysis) โดยใช้วิธี stepwise เพื่อตรวจสอบและควบคุม multicollinearity เพื่อให้ตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันสูง ตรวจสอบสมมติฐานสำคัญของการวิเคราะห์ถดถอย (ความเป็นอิสระ, ความเป็นเชิงเส้น, ความปกติของ residuals, ความสม่ำเสมอของความแปรปรวน) ใช้เกณฑ์ทางสถิติ เช่น ค่า p-value เพื่อเพิ่มหรือลบตัวแปรในโมเดลอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อช่วยให้โมเดลถดถอยที่ได้มีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ทำนายประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาทักษะของผู้ผู้นำในยุคดิจิทัลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
- ผลการวิเคราะห์ทักษะของผู้ผู้นำในยุคดิจิทัลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวมและรายด้าน ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ทักษะของผู้ผู้นำในยุคดิจิทัลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ทักษะของผู้ผู้นำในยุคดิจิทัล	n = 375		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ทักษะการสื่อสาร	3.68	.049	มาก	5
2. ทักษะการบริหารจัดการองค์การ	3.74	.049	มาก	3
3. ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล	3.79	.049	มาก	2
4. ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์	4.19	.060	มาก	1
5. ทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์	3.73	.050	มาก	4
รวม	3.83	.051	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ทักษะของผู้ผู้นำในยุคดิจิทัลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.83) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X}$ =4.19) ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ($\bar{X}$ =3.79) ทักษะการบริหารจัดการองค์การ ($\bar{X}$ =3.74) ทักษะการสื่อสาร ($\bar{X}$ =3.68)

2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
 พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวมและรายด้าน ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ประสิทธิภาพในการบริหารงาน	n = 375		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. การวางแผน	3.76	.046	มาก	5
2. การจัดองค์การ	3.83	.045	มาก	1
3. การจัดบุคคลเข้าทำงาน	3.76	.046	มาก	5
4. การสั่งการหรืออำนวยการ	3.78	.048	มาก	3
5. การประสานงาน	3.70	.046	มาก	7
6. การรายงานผลการปฏิบัติงาน	3.78	.042	มาก	3
7. งบประมาณ	3.82	.044	มาก	2
รวม	3.78	.045	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการจัดองค์การ ($\bar{X}$ =3.83) ด้านงบประมาณ ($\bar{X}$ =3.82) ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน ($\bar{X}$ =3.78) ด้านการสั่งการหรืออำนวยการ ($\bar{X}$ =3.78) ด้านการวางแผน ($\bar{X}$ =3.76) ด้านการจัดบุคคลเข้าทำงาน ($\bar{X}$ =3.76) และด้านการประสานงาน ($\bar{X}$ =3.70)

3. ผลการศึกษาทักษะของผู้ผู้นำในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของตัวแปรที่ใช้พยากรณ์ทักษะของผู้ผู้นำในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ดังในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้ผู้นำในยุคดิจิทัลกับประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 * ($p < .05$)

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Total x	Total y
X ₁	1.000	0.915**	0.908**	0.894**	0.931**	0.953**	0.882**
X ₂		1.000	0.932**	0.952**	0.950**	0.975**	0.948**
X ₃			1.000	0.950**	0.971**	0.977**	0.908**
X ₄				1.000	0.955**	0.978**	0.944**
X ₅					1.000	0.987**	0.927**
Total x						1.000	0.947**
Total y							1.000

จากตารางที่ 3 พบว่า ทักษะของผู้ผู้นำในยุคดิจิทัลโดยรวมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.947 ซึ่งมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน และมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับที่สูงมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ทักษะการบริหารจัดการองค์การ (X₂ = 0.948) ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ (X₄ = 0.944) ทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ (X₅ = 0.927) ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล (X₃ = 0.908) ทักษะการสื่อสาร (X₁ = 0.882)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของตัวแปรที่ใช้พยากรณ์ทักษะของผู้ผู้นำในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

Model	Unstandardized		Standardized	t	Sig.
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	.768	.054		14.363	.000
X ₁ ทักษะการสื่อสาร	.017	.037	.020	.469	.639
X ₂ ทักษะการบริหารจัดการองค์การ	.424	.049	.488	8.661	.000
X ₃ ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล	-.115	.058	-.131	-1.995	.047
X ₄ ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์	.327	.042	.460	7.722	.000
X ₅ ทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์	.114	.068	.134	1.682	.093
R = .960, R ² =0.921, SE.est = 0.235, p = .000					

* $p < .05$

จากตารางที่ 4 พบว่า ทักษะของผู้นำในยุคดิจิทัลมี 3 ทักษะ คือ X_2 ทักษะการบริหารจัดการองค์กร, X_3 ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล และ X_4 ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.960 มีค่าประสิทธิภาพในการพยากรณ์ (R^2) ในภาพรวมเท่ากับ 0.921 ค่าความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน ($S.E.est$) เท่ากับ 0.235 สามารถร่วมการทำนายประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ได้ร้อยละ 92.1 ทักษะของผู้นำในยุคดิจิทัลมี 3 ทักษะ มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .424, -.115, .327 ตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ .488, -.131, .460 ตามลำดับ และมีค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (α) เท่ากับ .768 สมการถดถอยพหุคูณในรูปแบบคะแนนดิบ $\hat{y} = 0.768 + 0.424x_2 - 0.115x_3 + 0.327x_4$ และสมการถดถอยพหุคูณในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน $\hat{Z}_y = 0.488x_2 - 0.131x_3 + 0.460x_4$

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ทักษะของผู้นำในยุคดิจิทัลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านก็อยู่ในระดับมากเช่นกัน ได้แก่ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ด้านการบริหารจัดการองค์กร และด้านการสื่อสาร ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ทักษะของผู้นำในยุคดิจิทัลมีบทบาทสำคัญต่อการปรับตัวขององค์กรในบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้นำที่มีทักษะที่หลากหลายสามารถส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศการทำงานที่สนับสนุนการพัฒนา ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการ และขับเคลื่อนองค์กรให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานของณัฐวดี ชูวัง และอัจฉราวรรณ จันทร์เพ็ญศรี (2565) ซึ่งพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีทักษะผู้นำในยุคดิจิทัลในระดับมาก โดยเฉพาะความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสัตตบุษย์ โพธิ์รุท (2564) และบุญส่ง กรุงชาลี (2561) ซึ่งต่างรายงานไว้ว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มร่วมกันของบทบาทผู้นำทางการศึกษาในยุคดิจิทัล ที่ต้องมีความสามารถในการปรับตัว วางแผน และใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เพื่อยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน

2. ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ การจัดองค์การ งบประมาณ การรายงานผลการปฏิบัติงาน การสั่งการหรืออำนวยการ การวางแผน การจัดบุคคลเข้าทำงาน และการประสานงาน ล้วนอยู่ในระดับมากเช่นกัน ผลดังกล่าวสะท้อนถึงความสามารถของผู้บริหารในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยครอบคลุมกระบวนการบริหารที่สำคัญ ซึ่งส่งผลต่อความต่อเนื่องและความสอดคล้องในการดำเนินงานภายในสถานศึกษา ทั้งในด้านการจัดการทรัพยากร การสื่อสารภายในองค์กร และการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบการบริหารงานสถานศึกษา ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวนารถ เล็กเลสินธุ์ (2561) ที่พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารตามความคิดเห็นของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับมากเช่นกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของบทบาทผู้นำในองค์กรภาครัฐที่ให้ความสำคัญกับการวางแผน การอำนวยการ และการติดตามผลอย่างมีระบบ

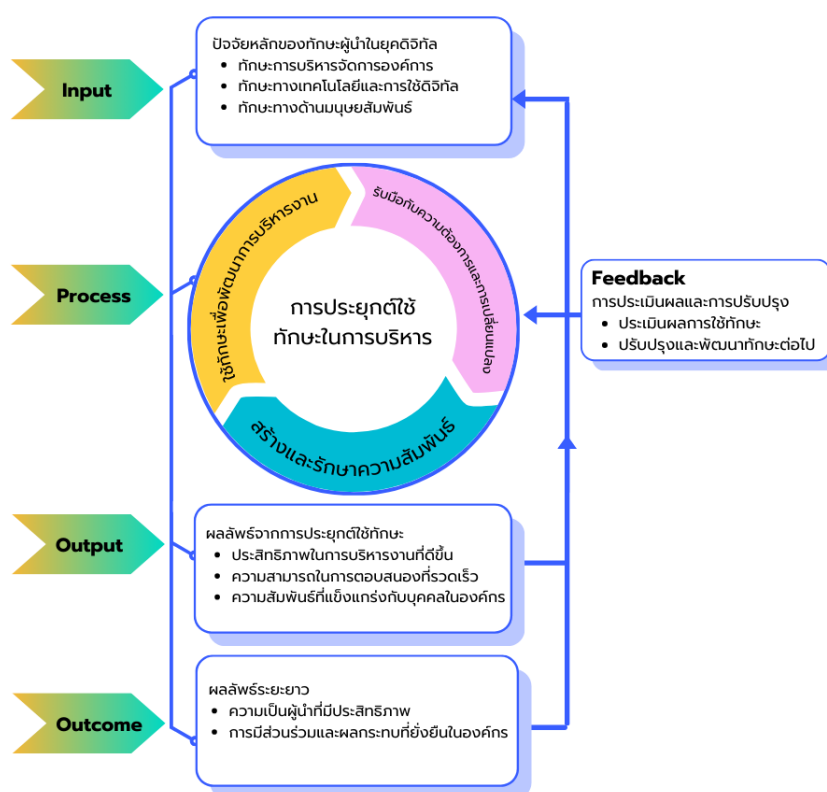
สามารถสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีทักษะในการบริหารจัดการทั้งด้านบุคคล ระบบงาน และทรัพยากร ตลอดจนสามารถประสานความร่วมมือภายในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สามารถตอบสนองต่อเป้าหมายของนโยบายทางการศึกษาในยุคปัจจุบันได้อย่างยั่งยืน

3. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแสดงให้เห็นว่า ทักษะของผู้นำในยุคดิจิทัล ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ทักษะการบริหารจัดการองค์การ ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล และทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.960 และมีค่า R^2 เท่ากับ 0.921 แสดงว่าทักษะทั้งสามสามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพการบริหารงานได้ถึงร้อยละ 92.1 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับสูงมาก และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของประมาณการ (S.E.est) อยู่ที่ 0.235 แสดงถึงความแม่นยำของโมเดลในการพยากรณ์ การที่ทักษะการบริหารจัดการองค์การ ($\beta = .488$) และทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\beta = .460$) มีอิทธิพลเชิงบวกอย่างชัดเจน แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการวางโครงสร้างงาน การกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน ตลอดจนการส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อความร่วมมือในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Katz (1974) ที่ระบุว่า ผู้นำจำเป็นต้องมีทักษะหลัก 3 ด้าน ได้แก่ ทักษะทางเทคนิค (Technical skills) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human skills) และทักษะด้านแนวคิด (Conceptual skills) ซึ่งล้วนมีบทบาทสำคัญในการบริหารองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ ในส่วนของทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล แม้จะมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เป็นลบเล็กน้อย ($\beta = -.131$) แต่ก็ยังแสดงถึงความสำคัญในฐานะเครื่องมือที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสาร การบริหารข้อมูล และการเผยแพร่สารสนเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งอาจยังมีข้อจำกัดด้านความพร้อมของบุคลากรหรือโครงสร้างพื้นฐาน ส่งผลให้ประสิทธิภาพของการใช้เทคโนโลยีไม่เด่นชัดเท่ากับทักษะด้านอื่น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานของ ณัฐวดี ชูวัง และอัจฉราวรรณ

จันทรเพ็ญศรี (2565) ซึ่งพบว่าคุณลักษณะด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ในระดับสูง แม้จะเป็นคู่ที่มีค่าความสัมพันธ์ต่ำที่สุด แต่ก็ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างการสื่อสารเชิงเทคโนโลยีกับความสัมพันธ์ภายในองค์กร

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยในครั้งนี้คือ ทักษะของผู้นำในยุคดิจิทัลที่สำคัญต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 1) ทักษะการบริหารจัดการองค์การ ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหาร ช่วยให้การจัดการและการตัดสินใจภายในองค์กรเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ 2) ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการและการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในยุคดิจิทัล 3) ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ สำคัญในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรภายในองค์กรและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ช่วยให้การบริหารและการทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น การค้นพบเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะด้านการบริหารจัดการที่มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารในยุคดิจิทัล สำหรับผู้นำการศึกษาในปัจจุบันและอนาคต สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรเสริมสร้างทักษะด้านการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ และการคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้สามารถบริหารจัดการ ประสานงาน และสื่อสารกับทุกภาคส่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาและยกระดับประสิทธิผลของโรงเรียนในภาพรวม

1.2 ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิผลของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ควรมีการประสานงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องระหว่างบุคลากรในโรงเรียน หน่วยงานต้นสังกัด ผู้ปกครอง และชุมชน

1.3 จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ทักษะการบริหารจัดการองค์การ, ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล และ ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานศึกษา สถานศึกษาควรนำไปวางแผนทบทวนทักษะของผู้บริหาร โดยส่งเสริมพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะของผู้บริหารในยุคดิจิทัลที่เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรทางการศึกษา

2.2 ควรศึกษาทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของสถานศึกษาที่มีลักษณะต่างบริบทกัน

บรรณานุกรม

กุลนัดดา สายสอน. (2560). กระบวนการจัดการที่มีอิทธิพลต่อความมีประสิทธิภาพขององค์การสำหรับธุรกิจก่อสร้างอาคารที่พักอาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร. *สยามวิชาการ*, 19(2), 79-95.

จาตุรนต์ ฉายแสง. (2559). *เปิดมุมมองพลิกวิกฤตการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: เออาร์ไอพี.

ฉัตรสิรินทร์ มีสุข. (2564). การพัฒนาความเป็นผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ ในยุคนิวนอร์มัล. *วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย*. 17(2), 44-53.

ณัฐดี ชูวัง และอัจฉราวรรณ จันทร์เพ็ญศรี. (2565). คุณลักษณะและทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 2. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*. 10(2), 48-63.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2545). *การวิจัยเบื้องต้นฉบับปรับปรุงใหม่*. กรุงเทพฯ:

วัฒนาพานิชย์. 73.

- บุญส่ง กรุงเทพฯ. (2561). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต).
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พรทิพย์ เพ็งกลัด. (2560). การสื่อสารของผู้บริหารกับมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกาญจนบุรี. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. 10(2), 737-750.
- สัตตบุษย์ โพธิ์รุท. (2564). ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อมรา ปานศรีแสง. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบึงกุ่ม. ครุศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. 5(1), 89-99.
- เสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์. (2561). ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนนทบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี. 12(28), 187-196.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566. กรุงเทพมหานคร.
- ไทยคู่ฟ้า. (2560). Thailand 4.0 ขับเคลื่อนอนาคตสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน. วารสารสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. 5(33), 1-43.
- มณฑาทิพย์ นามนุ. (2561). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. (วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Katz, R. L. (1974). Skills of an Effective Administrator. *Harvard Business Review*, 52(5), 90–102.
- Northouse, P. G. (2021). *Leadership: Theory and Practice (9th ed.)*. Sage Publications, Inc.